

Gazeta 1995 yil, 10
iyundan chiqqa
boshlagan

Milliy Tiklanish

Ўзбекистон Milliy tiklanish demokratik partiyasining haftalik gazetasi

2002 yil, 25 iyun

7-8 (258) son

27 июн — Матбуот ва Оммавий ахборот воситалари ходимлари куну СЎЗ ЭРКИНЛИГИ

Сўзлар эркин, эркин юрак юракда,
Бир жон санга кўнгили кўйган онингдан.
Сенда бори унда бўлар, йўғи йўқ,
Ўт олади юракдаги қонингдан.

Ана, шиддат ортаётир шиддат-ла,
Гоҳ майдонга тушса ўзингдан ботир.
Не манзиллар чеки у қалб зарбиди,
Оташлардан тоблини келаётир.

Десаңг озод, озод этиб кўнгилини,
Бугунинг бут, эртанг тугал бариди.
Кўйма кўркув қорқаларин, чин сўзлар
Сарғаймасин изминг эшиклариди...

Хақиқатдан ёришгай дил гавҳари,
Айтарингу, айтмасингда — кимлигинг.
Юракка сўз бериб остонасида
Дунёсини очди СЎЗ ЭРКИНЛИГИ!..

УЗРО

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида БАНК ТИЗИМИДА ИСЛОҲОТЛАР

20 июн куну Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Кенгашининг мажлиси бўлиб
ўтди. Мажлиси Олий Мажлис раиси Э. Хали-
лов олиб борди.

Кенгаш Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг 2001 йил юзасидан ҳисоботи-
ни кўриб чиқди. Ушбу масала юзасидан рес-
публика Марказий банки раиси Ф. Муллажон-
ов маъруза қилди. Парламентнинг Бюджет,
банк ва молия масалалари қўмитаси раиси
Ўринбосари Р. Каримов қўшимча маъруза бил-
ан сўзга чиқди.

Республика ҳукумати ва Марказий банк то-
монидан амалга оширилган илтимос қўмитаси
сиёсати инфляция даражасини пасайтиришга,
валюта бозорини эркинлаштиришга, макроик-
тисодий барқарорлик ва тўлов интизомини яна-
да мустаҳкамлашга, банк тизимидидаги иқтисодий
ислохотларни чуқурлаштиришга ҳамда кич-
ик ва ўрта бизнесни янада қўллаб-қувват-
лашга йўналтирилди.

Кенгаш мажлисида Марказий банкнинг 2001
йилдаги фаолияти ахбороти — «Делойт энд
Туз» нуфузли халқаро аудиторлик компанияси
томонидан ташқи аудит текширувидан ўтказил-
ганлиги таъкидланди. Бу эса халқаро миқ-
дада мамлакатимиз банк тизимига бўлган
ишончнинг мустаҳкамлашига ва халқаро мо-
лия ташкилотлари билан ҳамкорликни ривож-

лантиришга ва чуқурлаштиришга замин яра-
тиши шубҳасиздир.

Шу билан бирга мажлисда тижорат банкла-
ри томонидан банклари хусусийлаштириш
жараёнига ҳорий инвесторларни жалб
қилиш, аҳоли ва юридик шахсларнинг бўш
маблағларини омонатларга жалб қилишда мав-
жуд барча имкониятлардан етарли фойдала-
нилмаётганлиги алоҳида таъкидланди.

Олий Мажлис Кенгаши мажлисида Ўзбеки-
стон Республикаси Марказий банкнинг 2002
йилдаги устувор вазифалари — илчил пул-кре-
дит сиёсатини юритиш, пул-кредит сиёсати-
нинг 2002 йилга мўлжалланган Асосий йўна-
лишларида белгиланган мақсад ва вазифалар-
нинг бажарилишини таъминлаш, мамлакат-
мида пул муомаласини мустаҳкамлаш, валю-
та сиёсатини янада эркинлаштириш, кичик ва
ўрта бизнес ҳамда дехқон-фермер ҳўжалик-
ларини қўллаб-қувватлаш, банк тизимини янада
эркинлаштириш ва илсxo қилишни чуқурла-
штиришга қаратилган Ўзбекистон Республикаси
Президенти Фармонлари ва ҳукумат қарорла-
рининг оғишмай бажарилишини таъминлаш
учун барча зарур чора-тадбирларни кўришдан
иборатлиги қайд этилди.

Кенгаш Ўзбекистон Республикаси Марказий
банкнинг 2001 йилги фаолияти ахбороти
тўғрисидаги ҳисоботини тасдиқлади.

Ўзбек кино оламида дубляж санъатининг ўрни бекиёс. Кўплаб хорижий актёр-
ларни ўзбекча «сўзлатадиган» талант соҳибларининг овози дилингизга экин бўлиб
қолган. Ушбу сонимизда сиз суйган овоз соҳибни Афзал Рафиқов билан бўлган
самимий суҳбатини ўқийсиз.
Суратда: (чапдан) режиссёр Баходир Косимов, Ўзбекистонда Хизмат кўрсатган
артист Дилбар Исмоилова, Ўзбекистонда Хизмат кўрсатган маданият ходими
(марҳум) Омон Абдуразоқов, Ўзбекистон Халқ артисти Афзал Рафиқов.

Бугунги кунда «Сиёсий партиялар нима учун керак,
сиз уларга бўлган зарурати нималарда кўрмоқдасиз?»
деган саволларга тўғри ва ҳолисона жавоб бериш вақ-
тидир.

Албатта, давлатнинг бош илсxoтчилик вазифаси унинг
бутун ижтимоий-сиёсий ҳаётида танҳо ҳукмронлик қили-
шини аңлатмайди. Демократик жамият ҳаётида дав-
латнинг аҳамиятини ҳаддан ташқари бўрттириш ҳам,
унинг аҳамиятига етарлича баҳо бермаслик ҳам бирдай
зарарли. Демократик бошқарув шароитида давлат жа-
миятни бошқаришга қаратилган кўплаб сиёсий инсти-
тутларнинг фақат биттаси эканлигини таъкидлаш жоиз.
Жамиятни бошқаришда нодавлат ташкилотлар, бирин-
чи навбатда сиёсий партиялар ролига етарли баҳо бер-
маслик ёки улар фаолият юритишининг қийинлашиши
жамият тараққиёти учун салбий таъсир қилади.

Совет жамиятида сиёсий партия кенг оммани сиёсий
жихатдан тарбиялаш мактаби эмас, балки жамиятни бе-
восита бошқариш органига, давлатнинг қўшимча эле-
ментига айланган эди: КПССга аъзо бўлиш умрбод им-
тиёزلарга эга бўлиш, партия сафидан чиқиб эса барча
имтиёزلардан маҳрум бўлиш демек эди.

Демократик жамиятда сиёсий партиялар ўз сафла-
рига аҳолининг ижтимоий келиб чиқишидан қатъий на-
зар, барча гуруҳларини, барча миллат, халқ вакиллари-
ни бириктиради. Партия — битта мақсад, ягона мас-
лака, умумий сиёсий концепцияга эга бўлган киши-
ларнинг уюшган ташкилотидир. Партиянинг куч-қудрати
унинг аъзоларининг сони билан эмас, балки онглилик
даражаси, сиёсий эътиқод-
га садоқати, сабот-матона-
ти, кенг оммага ўз ғояси-
нинг тўғри ва ҳаётийлигини
ишонтира олиш маҳорати,
ҳар томонлама илмий
асосланган мафзуравий са-
лоҳияти билан белгиланади.
Сиёсий партиялар ўзининг
туб моҳияти билан сиёсий
ҳокимият учун курашувчи,
сиёсий муҳолифатни вужуд-
га келтирувчи муҳим сиёсий
омилдир.

Халқ фаровонлигини ях-
шилашда, иқтисодий тарақ-
қиётда рақобатли муҳитни
вужудга келтириш қанчалки
муҳим аҳамиятга эга бўлса,
сиёсий ҳокимият учун ку-
рашда рақобатли муҳитни
вужудга келтириш ҳам шун-
чалар муҳимдир.

Давлат ташкилотлари билан нодавлат ташкилотлар
(аввало, сиёсий партиялар) ўртасидаги рақобат сиё-
сий муҳитни соғломлаштиришга яқиндан ёрдам беради,
кенг меҳнаткашлар ўртасида ижтимоий адолатнинг
қарор топишига бўлган ишонч, сиёсий ҳаётда фаол иш-
тирок этиш истагини ҳосил қилади.

Давлат халқдан йиғилмаган даромад, мулк солиғи
ҳисобига ўз фаолиятини ташкил этган экан, давлат хиз-
матчиси учун етарли маош ва имтиёзлар фўқаролар-
нинг тўловлари — солиқлар ҳисобидан яратилган экан,
кенг халқ оммаси ўзининг кўнгилини нодавлат ташкилот-
лари, сиёсий партия орқали давлат хизматчиларининг
ҳалол ва тўғри ишлашини назорат қилиши адолатлидир.

Давлатнинг энг муҳим вазифаларидан бири ижтимоий
неъматларни адолатли тақсимлашдан иборат. Аф-
сувчи, бозор муносабатларига ўтиш даврида ўз хизмат
лавозимини суиистеъмол қилиш, тамағирлик ва кор-
рупция ижтимоий муаммолар юқини яна ҳам оғирла-
штириди. Давлат бошқарувида демократия соғлом қонун-
қоидаларнинг бузилиши иқтисодий ва сиёсий соҳалар-
даги илсxoтларни амалга оширишга ҳалакат бера бош-
лайди. Бу эса давлат қудратининг авторитар тарзда
биреклама кучайишига, ижтимоий ҳаётнинг ҳаддан таш-
қари сиёсийлашувига олиб келади. Президент Ислам
Каримов Олий Мажлис VIII сессиясида буну жиддий
оғохлантирди. Шу боис ҳам «кучли давлатдан кучли жа-
мият сари» концепциясининг амалга ошиши, давлат
органлари фаолияти устидан назорат ўрнатиш учун сиё-
сий партиялар фаолиятини кучайтириш ҳаётий зарури-
ятга айланади. Айниқса, иқтисодий ҳаётни либералла-
штиришда, тадбиркорликни ҳар томонлама ривожланти-
ришга қаратилган қонунлар ижросини таъминлашда, де-
мократик кадрларни қарор топтиришда сиёсий
партиялар муҳим рол ўйнайди.

Жамиятни сиёсий бошқаришда давлат билан бир
қаторда нодавлат ташкилотлар ролининг ортиб бориши
гражданилик жамияти қарор топишининг муҳим қонуния-
тидир. Шубҳасиз, гражданилик жамиятининг қарор то-
лиши жараёнида давлатнинг функцияларида муҳим ўзга-
ришлар рўй беради. Демократик жамиятда давлатнинг
аҳамиятини ҳаддан ташқари кучайтириш ҳам, унинг ўрни
ва ролига етарлича баҳо бермаслик ҳам ҳатодир. Жа-
миятни бошқаришда давлатнинг ролини ҳаддан ташқари
кучайтириш, нодавлат ташкилотларнинг, айниқса,
сиёсий партияларнинг нормал ишлаши учун зарур шар-
оит ва имкониятлар яратиш тўғрисида ғамхўрлик қил-
маслик жамият учун нохуш оқибатларни келтириб чиқа-

ради: бошқариш органларида ҳушомадгўйлик, етилган
муаммоларни ҳал этишдан атайин кўз юмиш, лаган-
бардорлик, кўзбўямачилик, порохўрлик авж олади. Иж-
тимоий онгни, халқ тили билан ифодалаганда, «дав-
ринг келди, сур бегим», «молингни сот, отингни сот —
амалдор бўл!» «ўйнашмагин арбоб билан, арбоб урар
ҳар боб билан» сингари нақллар мазмуну қайрай бо-
шлайди.

Жамиятнинг иқтисодий ва сиёсий ҳаётида пайдо
бўладиган муаммолар ўзининг келиб чиқиши ва таби-
яига қура ижтимоий характерга эгадир. Кенг жамоат-
чиликнинг савий-ҳаракати, ақл-заковати орқалигина иж-
тимоий муаммоларнинг ечими топилади ва кенг жамо-
атчилик томонидан ҳал этилади. Бошқача қилиб айт-
ганда, кишиларнинг номунасоиб хатти-ҳаракатлари
оқибатда келиб чиқадиган ижтимоий муаммолар ки-
шиларнинг биргаликдаги фаолияти жараёнидагина ўз
ечимини топади.

Сиёсий партияларгина социал-сиёсий кадрлар бўлган
давлатнинг, инсоннинг ақл-заковати, қонуннинг кучи ва
обрусига бўлган ишончни мустаҳкамлайди. Сиёсий раҳ-
бариятнинг эътиборини долзарб муаммоларга жалб
қилиш орқали ижтимоий муносабатларни янада тако-
милилаштириш яқиндан ёрдам беради. Сиёсий партия
сафида туриш маънавияти юксак кишиларнинг сиёсий
фаоллигини, ўз-ўзига, жамиятга бўлган муносабатини
белгилувчи мезон сифатида
намоён бўлади.

Оқиллар назарида сиё-
сий партия сафида туриш —
эзгулик учун хизмат қилиш,
мамлакат тақдирини, истиқбо-
ли учун жавобгарликни ҳис
этиш, ижтимоий-сиёсий му-
хитни соғломлаштириш, юр-
тимизда озод ва обод, эр-
кин ва фаровон ҳаёт барпо
этиш учун курашидир.

Инсониятнинг билим ва
заковати ортиб бораётган
ҳозирги шароитда, инфор-
мация асрида сиёсатнинг
касбга айланиши муносаба-
ти билан профессионал сиё-
сатчиларни тайёрлаш ва чи-
нкитиришда сиёсий парти-
ялар ўзига хос мактаб вази-
фасини ўтайди. Барча ри-
вожланган демократик мам-
лакатларда профессионал
сиёсатчилар катта сиёсатга
фақат сиёсий партиялар
мактабини ўташ орқали кириб келганлар.

Сиёсий партияга дахлдор бўлиш — катта сиёсатга
дахлдор бўлиш, мамлакат ва халқнинг дарди билан
янаша, бемор ва хаста жамиятнинг дардига малҳам
бўлиш демекдир.

Сиёсий партия сафида туриш мўмай маошга, қулай
имконият ва имтиёزلарга эга бўлиш эмас, балки ак-
синчта, ўз хузуур-ҳаловатингдан иктиёрий равишда воз
кечиш, аъзолик бадали эвазига сиёсий партия фаоли-
ятини қўллаб-қувватлаш, сиёсий ҳокимиятга имтиёз,
бойлик орттириш имконияти деб эмас, балки илгор
сиёсий ғояларини амалга ошириш, халқнинг, ватаннинг
учун хизмат қилиш, ўзининг нималарга қодир эканли-
гини синиб кўриш имконияти, ўзигининг абадий
ғоялар тантанаси учун бағишлаш воситаси деб қараш-
дир.

Сиёсий партия сафида туриш — ўз инсоний кадр-
қимматини биладиган, ўз кучи, билими, қобилиятига
ишонадиган, оқир-оқибатда эзгуликнинг тантана қили-
шига амин бўлган кишиларнинг виждон ишидир. Халол,
пок виждонли ва заҳматкаш халққа мансуб кишиларни
ташкilot бўлиб бирлашиш зарурлигини аңлаган ки-
шиларгина ўз эътиқоди, сиёсий қарашларига мос сиё-
сий партия сафида туришга эҳтиёж сезади. Зеро,
ақл ва тафаккур салтанати устига қуриладиган, шахс
эркинлигини олий кадрлар деб биладиган демократик
жамиятда сиёсий фаоллик, сиёсий партия сафида ту-
риш маънавий баркамоллик мезони, олижаноб инсо-
ний фасилатдир.

Сиёсий партияларга қуруқ ваъдалар бериш, алдаш
ёки зуравонлик билан аъзо қилмайдилар. Партия том
маънодаги эркин, иктиёрий ва кўнгиллилар уюшмаси-
дир. Демократик жамиятда кишиларнинг бирон бир
динга ишониб ёки ишонмаслик, диний бурчини бажари-
ш ва бажармаслиги уларнинг шахсий иши бўлгани
сингари кишиларнинг бирон бир сиёсий партияга аъзо
бўлиши ёки бўлмалиги ҳам уларнинг шахсий ишидир.
Худди маънавияти пок кишилар диний ибодатга маъ-
навий эҳтиёж сезанлари сингари, мамлакат тақдирига,
унинг истиқболига бефарқ қарамайдиган, ўз «мен-
лигини» теран аңлаган сиёсий фаол кишиларгина сиё-
сий партия сафида туришга чуқур эҳтиёж сезади.

Давлатнинг вужудга келиши ва моҳияти ҳазрати ин-
соннинг тугма табиати билан боғлиқ бўлгани сингари
нодавлат ташкилотларнинг, хусусан, сиёсий партиялар-
нинг мавжудлиги ҳам ҳазрати инсоннинг ижтимоий та-

Марказий банкнинг 2001
йилдаги фаолияти Ўзбеки-
стон Республикасининг «Мар-
казий банк тўғрисидаги»,
«Банклар ва банк фаолияти
тўғрисидаги» қонунлари до-
рида оғиш бўрилиб, моне-
тар сиёсатни шаклланти-
риш ва амалга ошириш, пул
эмиссиясини назорат қилиш,
ягона ҳисоб-китоб самарали
тизимини ташкил этиш, ти-
жорат банклари фаолиятини
тартибга солиш, мамлакат
олтин-валюта захираларини,
шу жумладан келишув бўйича
ҳукумат захираларини сақ-
лаш ва тасарруф этиш орқали
иллий миллий валютанинг барқ-
арорлигини таъминлаш, Мар-
казий банкнинг ҳисобот йил-
лидаги фаолиятининг асосий
мақсадини ташкил этди. Бу
биринчидан.

Иккинчидан: Марказий
банк 2001 йилда ўзининг
пул-кредит сиёсатини барча
макроиктисодий кўрсаткич-
лар билан, шу жумладан фи-
скал сиёсат билан уйғунла-
штириб олиб борди.

Учинчидан: Ҳисобот йи-
лида Марказий банк томони-
да пул агрегатларининг ди-
намикасини жорий ва куту-
лашнинг инфляция даражаси-
га қараб, валюта курси ўзга-
риши, қўзда тутилган кўрсат-
кичларга мос равишда, ҳамда
Марказий банкнинг қайта мо-
лиялаш ставкаси, пул бозор-
ридаги талаб ва тақлифдан
келиб чиққан ҳолда самара-
ли тартибга солиб турилди.

Тўртинчидан: Марказий
банк томонидан 2001 йилда

банк тизимини янада эркин-
лаштириш ва илсxo қилиш-
ни чуқурлаштиришга қарати-
лган Ўзбекистон Республи-
каси Президентини фармонла-
ри ва ҳукумат қарорлари асо-
сида, банк тизимини янада
мустаҳкамлашга, тижорат
банкларининг кредит бериш
имкониятларини ва устак ка-
питалини, бўш маблағлар
жалб қилишни кўлайитириш
ҳисобидан кенгайтиришга,
хусусий банклар сонини яна-

жорат банклари барқарорли-
гига салбий таъсир этиши-
нинг олдини олишга йўнал-
тирилган қатор тадбирлар
ишлаган бўлиб, амалга
оширилди.

Валюта курси тебранишларидан
салбий оқибатларидан
ҳимоялаш юзасидан тегишли
кафолатларни яратиш зами-
нида валюта бозорини янада
эркинлаштиришга доир чора-
тадбирларни амалга ошириш
Марказий банкнинг ҳисобот

бўлган ижобий тенденция-
ларни янада мустаҳкамлаш
кўзда тутилиб, Қўмитамиз-
нинг шу йил 7 июн куну
бўлиб ўтган йиғилишида,
Марказий банк ўз фаолияти-
да кўйидаги вазифаларга ало-
ҳида эътибор бериши мақ-
садга мувофиқ деб топилди.

Биринчидан: Аҳоли ва
ташкilotларнинг бўш маб-
лағларини расмий оборотга
жалб этиш мақсадида, Олий
Мажлис томонидан яқинда
қабул қилинган «Кредит уюш-
малари» ва «Фўқароларнинг
банклардаги омонатларини
ҳимоялаш кафолатлари»
тўғрисидаги қонунлар яратган
имкониятлардан тўла фойда-
ланиш учун, кўмта ҳамкор-
лигида ушбу қонунлар ижроси-
ни доимий мониторингини
ташкил этиш.

Иккинчидан: Тижорат
банкларини самарали инвес-
тиция лойиҳаларида, лизинг
ва факторинг операциялари-
да иштирок этишини кескин
фаоллаштириш.

Учинчидан: Ўзбекистон
Республикаси тижорат бан-
кларининг ички ва ташқи мо-
лия бозорларидаги мавқеи-
ни мустаҳкамлаш ва уларнинг
рақобатбардос бўлиши учун
зарур шарт-шароитларни
яратиш.

Ушбу устувор вазифалар-
нинг бажарилиши Қўмита-
мида олиб бориладиган му-
ҳималарда таъкидланганидек,
мамлакатимизнинг банк, пул,
кредит тизимини янада мус-
таҳкамлашига зарур замин
яратди.

Раҳмонқул КАРИМОВ,
Олий Мажлис Бюджет, банк ва молия масалалари
қўмитаси раисининг ўринбосари

ПУЛ КРЕДИТ СИЁСАТИДА УЙҒУНЛИК

да кўлайитиришга, кичик ва
ўрта бизнес субъектларига
хизмат кўрсатиш сифатини
ошириш ва уларни молия-
вий жиҳатдан қўллаб-қувват-
лашнинг янги шакллари
ривожлантиришга ва бу бо-
рада хорижий банклар билан
ҳамкорлик қилишга эришил-
ди.

Бешинчидан: Ҳисобот йи-
лида Марказий банк валюта
муносабатларини янада эр-
кинлаштириш учун зарур
чора-тадбирларни амалга
оширди. Бу жараёнинг ти-

йўлидаги асосий иш йўна-
лишларидан бири бўлди.

Олтинчидан: Ҳисобот йи-
лида Марказий банк томони-
дан пул кредит ва валюта
сиёсати оқилона олиб бори-
лиши натижасида, мамлака-
тимизнинг олтин-валюта за-
хираси, ташқи қарзларга ўз
вақтида хизмат кўрсатиш ва
халқаро операциялар бўйича
барча ҳисоб-китобларни ке-
лажакда таъминлаш учун
етарли миқдорда сақлаб
қолинди.

Ҳисобот йилида намоеён

Азиз муштарий!

Муҳлислар қизи-
қиши, илсxo, му-
ҳаббати «Миллий
тикланиш» учун
сув-ҳаводек зарур!
Ҳозирда муҳлис
мадади бўлмаса,
газетанинг мунтазам
чиқиши амри ма-
ҳол. Шундай
қилиб...

Газетамизга
кейинги ойлор учун
обуна давом этмоқ-
да!

Сиз инсталланган
почта, алоқа бўли-
мига мурожаат
қилиб «МТ»га обу-
на бўлишингиз
мумкин.

Нашр
кўрсаткичимиз:
158.

ПАРТИЯ МАРКАЗИЙ ХАЙЪАТИДА

Миллий тикланиш демократик партияси Марказий
кенгаши қароргоҳида 11 июн куну партия етакчилари-
нинг АҚШ Миллий Фонди махсус вакили Паула Нью-
берг, АҚШ Миллий демократик институти сиёсий ин-
ститутилари программалари ходими Скотт Керин ва шу
институти ходими Диана хоним билан учрашуви бўлиб
ўтди. Учрашувда Марказий Осиёдаги ҳозирги сиёсий
вазират, партияларнинг фаолияти, уларнинг дастурий
вазифалари ҳақида суҳбат бўлди.

13 июн куну Тошкент Алоқа технологиялари институ-
тида ЎзМТДП МК раиси Иброҳим Ғафуров Тошкент ша-
ҳар Юнусобод туман фаоллари билан учрашди. Унда
икки палатали парламент, демократиянинг янги босқичи,
жамиятда сиёсий партияларнинг ўрни мавзусида суҳ-
бат бўлди. Мулоқотда Юнусобод туман Маънавият ва
маърифат кенгаши раҳбари, партияимизнинг Юнусобод
туман кенгаши раиси Дилором Тошхўжаева, Алоқа тех-
нологиялари институти проректори Неъматулла Мўми-
нов қатнашдилар.

12 июн куну Ўз МТДП Марказий хайъати раиси Ибро-
ҳим Ғафуров Белорус Республикасининг Ўзбекистонда-
ги элчихонаси масъул ходими Александр Сергеевич Чу-
баковни унинг илтимосига қўра қабул қилди. Суҳбат янги
сиёсий вазират, Ўзбекистонда сиёсий партиялар ва пар-
ламентда фракцияларнинг фаолияти ҳақида борди.

Ўз муҳбиримиздан

Жамоат ташкилотларини молиялаштириш. Сўзда қолишмасак... 2-бет	Америкада биринчи ўзбек тили даролиги. Илсxo чарчолоғи 3-бет	Афзал Рафиқов билан суҳбат. Чўпий қонунини «олди-қочди» гуруҳлари 4-бет
--	--	---

Байрам ҳазили ЭНГ АШАДДИЙ МУҲЛИС

Матбуот, ойнаи жаҳон ва
радиода хизмат қилаётган
ҳамкасблар бир муҳлис-
дан сўради:

— Айтинг-чи, шулардан
қайси бирининг ашаддий
муҳлисисиз?
У мутоба билан жавоб
қилди:

— Бир кўзим ойнаи жа-
ҳонда, бир кўзим газетада,
қулгоғим радиода, бу
ёғини ўзларингиз топавер-
расиз.

— Ҳар ҳолда, қулқок ик-
кита, илгорлик бизда, —
деди радио ходими.
— Гапингиз тўғрику-я,
лекин минг эшитгандан,
бир кўрган афзал деган-
ларидай, илгорлик бизда-
диров, — деди ойнаи жа-
ҳон ходими ҳам бўш кел-
май.

— Армонсиз қолиб эшит-
ган ҳам, савобини олиб
кўрган ҳам яқини, — деди
матбуот ходими хушнуд-
лик билан. — Лекин ўйла-
магунча иш битмайди-да.
Газетини ўқиб, устига
дўппини қўйиб-а? Тавак-
қал ҳам тааққул билан,
демиш ахли машойиҳ.

Бу гапдан муҳлис пешо-
насини бир ушладино, шо-
шиб орқасига қайтди:
— Ие, дўппи газетанинг
устиди қолибди-ю!

Ибрат
У ВАЗМИН
ГАПИРАДИ
ХАЁТНИНГ АЧЧИҚ-ЧУҚУК
САБОКЛАРИ

Камтарлик яхши хислат, аммо уни ҳам меъёридан ошириб юбориб...

Бахтли, фаровон кексаликини истасанг, аввалдан шунинг тадоригини кўришинг...

Дўстларинг бор, қатигингни ялаб, суйиб «қаймоқ экан», дейди.

У секин, вазмин гапиреди, «зугум қилади», писмикона фитна кўзгайди...

Камбағал кўзининг бир кўргани - тўйгани, бойнинг кўзи минг бор кўрса-да - оч!

Бойнинг озгинидан, камбағалнинг семизидан нари бўл.

Корни очнинг кўзи тўқдир, корни тўқнинг кўзи «лук»дир!

Чўпий домланиш «Олди-қочди» турунлари

Мен ким Таёғий, Эски шахарлик бир журналист котибим бордур, Сайроний дедлар...

Мавлоно Таёғий, эшитдимки, аксари ахли ноширларнинг суҳбати чала қолғони учун сақичдек чўзилиб уэр сўрайдирман, устод.

Мен котибимдан ушбу ахборни эшитган сайин бир нимарса ёзмасам бўлмаслигим англадим ва мазкур битилди:

Сорғайтириб тишингни. Курум этуб ичингни. Чека тамоку асло, Йиғиштир эс-хушингни. Бир тамоки нархига, Нархи эмас нархига

Икки газет беродур, Еттигил сўзум фаҳмига. Варақлаб тур «Моҳият», «Хуррият» ўқи албат.

Чайналма

сан. Лекин шу нархлик газетни ўқусанг, баттар очикадурсан.

Котибим сўзларидан бисёр ранжида бўлубмен. Анга гоҳ инонуб, гоҳ гумон қараб, ўзумча тахлилга бир нимарса ёзмоққа тутундим:

Аё, ахли қалам, тинглангиз, сўзлайин, Ёзганингиз ўқусунлар кўз узмайин. Ёзувчилик касби кўб-кўб тошдек оғир, Лек тош эрмасдур киши

Кўнгли, ахир. Не битсангиз нондай таъмли, пишгон. Хом гапга чирвон сарфлаб, чув тушгон курсун.

Бир газет ўрнига гар нон, туз олсалар, Таъна этманг, ақлига қулоқ солсалар. Маънийи топмай ҳам қуёб ҳамёни, оқ, Яхшиму ҳам пишқиқина нондин қолмоқ?

ИЗОХ: Ушбу мактубни мавлоно Таёғийнинг ўшал эски шахарлик котиби Сайид Сайроний тахририятга келтурди.

Ўқувчининг кўнгли қайда, филхол билинг, Жа бўлмаса сақични реклама қилинг, Сўз устида кўп чайналиб нетадурсиз, Ўйга ҳам сақич улашиб ўтадурсиз.

Магар реклам бермасалар деб камнуса Рекломани тўқиб ташланг устма-устга. Мана бири, «тамақидан тиш сарғайса, Оқартирар фалон сақич юз чайналса!.. Магар қайга қайси рангдан керак бўлса, Йўлин айтур биззи газет, гар ўқулса!..»

Лаганбардорнинг эрталабки бадантарбия машқи. Рассом: Баҳром Тожиев

TEGIMON Ярми ҳазил. Ёки бир рекламдан сўнг ҳазилнинг чинга айлангани.

«МТ»га реклам беринг, Энг ишончли дўстингиз. Чўпий бир дуо қилса, Талаш бўлар устингиз. Магар шубҳа қилсангиз, Синаб кўринг бир бора. Сизу бизга бу синов Арзон ва қулай чора. Мана мисол, хув йили Бир ҳомиймиз бор эди. Рекломга пул ўтқизиб «Тегирмон сотгум» деди.

Корхонада бор экан Ўзи битта тегирмон. Ўйлабди «буни ўқиб Биров келмоғи гумон».

СУЯК ЎТИ (Яқин ўтмиш воқеаси)

Мунча ўт бўлмасанг. Гапирманг бунақа гапларни, ҳадеб йўлимни тўсаверманг. Мен шу девор-дармиён кўшнингизнинг жуфти ҳалол бўлман.

Тарканиш ва санъат ЕТТИ ИКЛИМ

Санъатга қизиқишим айнан мусикадан бошланган. 12 ёшимда рубоб сирларини ўрганишга киришдим. Мусика мактабда 5 йил ўқиганман.

Хиргойи қиламан, кайфиятга қараб, албатта. Ўзимизнинг мумтоз кўшиқлардан «Муножотни...» Энг яхши кўрган кўшигим «Қурбон ўлам». Бу кўшиқни эркак киши айтиши керак, деган ўйдаман.

Ўзбек адабий асарларидан биринчи ўқиганим Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романидир. 16 ёшда эдим чамаси... Кейинчалик бу уммонга бутунлай шўнғидим.

Яқинда янги ўқиган асарим бутун фикримни ағдар-тўнтар қилиб юборди десам муболағасиз. Мени ларзага олган асар рус ёзувчиси Андреевнинг «Иуда Искариот» (Искариотлик Яхуда) романидир.

ИБРАТНОМА - Яқинда Навойнинг ўзимга кашф қилганим мазкур байти ҳаётимнинг шиори каби.

Каъбаки, оламнинг ўлуб қилбаси, Қадри йўқ андоғки, кўнгул Каъбаси.

«Фонус» эшиттиришимиз шу байт билан яқунланади. Бировга ибрат бўлиш даражасига етиб бордим, деб айтолмайман. Менда қандайдир яхши жиҳатлар бўлса, уларни падари бузқуворим ва раҳматли онамдан деб биламан...

Иродахон НАРИМОНОВА сўхбатлашди

ман. Унинг ҳар бир сўзи ёзишга мажбур қилган хис-туйғулар изидан кетганман. Умуман «Искандар спектакли мен учун ихзори дил бўлди.

Навоий ролидан кейин «иккинчи нафас» 1997 йилда ижро қила бошлаган Ягоимидир. Эллика борғунча, Шекспир билан учрашмай (фақат «Отелло»да оммавий сахналарда чиқардим), тожикистонлик режиссёр Барзу Абдураззоқовнинг «Отелло»сида Яғони ўйнадим.

Афзал Рафиқов «Отелло» спектаклида Яго ролида

кечириб, «ҳазм» этиб, кейин жавоб қилади, бу эса маълум вақт, муддат ўтишини тақозо этади. - Фарб ва Шарқ томошабини ўзаро фарқ қилади. Фарб актёри ўз ихросида аввал мазмуни тушунади, кейин қалбига жо этади ва қалби орқали томошабининг зехнига, ақл-заковатига таъсир эта бошлайди-да, у орқали томошабин юрагига етиб боради. Бизда - Шарқда актёр худди шундай мазмуни қалбига жойлайди. Аввал хис-туйғуга таъсир этади, кейин мулоқотга киришади. Қайси бири афзал?!

Мусика... Мусика - инсон қалбининг жим тилга кириши. Худди қалб билан юрак гапираятгандек. Инсоннинг шу-уридан келиб чиққан нарса бу. Шунинг учун ушбу яшаб бўлмайди. Мусикани тушунишга интилмаган инсон ўзини тўла-қонли инсон деб айтолмайди. Қалби бўш одам мусикани тушунамайди.

биётда замон кишилари ҳаётини оқил берадиган асарларни ҳам қўйиш керак, албатта. Бу жиҳатдан журналистика, пуб...

листика ҳозир-жавоб, драматургия эса бошдан кечириб, «ҳазм» этиб, кейин жавоб қилади, бу эса маълум вақт, муддат ўтишини тақозо этади.

КўНГИЛ КАЪБАСИ

Сиз кутган учрашувлар

Ўзбекистон халқ артисти Афзал Рафиқов театр сахнасидаги ижролари, дубляж соҳасида муҳлисларни ром этган санъати билан сизга яқиндан таниш. Бир неча ойки, Афзал ака «Орият Доно» радио мавжларидида «Фонус» маърифий-маънавий эшиттириш орқали тафаккур гавҳарларига муносиб овози билан дунё тафаккурининг асл жавоҳирларидан баҳравар этмоқда.

Нобб талант соҳибни Афзал Рафиқов билан суҳбатимиз ҳам мазкур эшиттиришнинг «Буюклик тимсоллари», «Моҳият жилоси», «Етти икклим» ва «Ибратнома» каби саҳифалари мазмунига уйғунлашиб кетди ва беихтиёр ҳар саҳифани шу номлар билан атадик.

Сиз суйган овоз соҳибининг қалб олами, сизга айтар сўзлари... бу гал «дубляж»сиз-этиборингизга ҳаволаидур.

БУЮКЛИК ТИМСОЛАРИ

Ердан бир қарич кўтарила олган одамлар мен учун муқаддас сиймоидир. Бундай кишиларнинг фазилатларини чиндан ўзлаштиришга интиламан. Уларнинг ҳаёти нақадар мазмунли! Ҳаётда нафсини тиёлган шахсларни буюклик тимсоллари деб биламан.

Устозларим кўп. Ўз иши, тафаккури, борлиги билан мени ҳайратга солган киши мен учун устоздир.

Навоийнинг ҳаётига мугтаассирман. Қаерга бормай, Навоий тарғиботи билан шугулланаман.

Сервантеснинг «Дон Кихот», Достоевскийнинг «Телба» асарини, Лев Толстойнинг «Уруш ва тинчлик»дан то «Трилияш»гача ҳамма асарларини ўқиш керак, деб ҳисоблайман.

МОҲИЯТ ЖИЛОСИ

Менинг назаримда гап овозда эмас. Таъсирли овозга эга бўлган одамлар жуда кўп. Муҳими - овознинг ортида турган нарса, буни балки моҳият деб атаса бўлар. Инсонни ўзини кўрмай туриб, гапига қулоқ солсангиз ҳам қандайдир қиёфа чиза оласиз. Ақл-заковати, зехни, маданияти, ҳаттоки ташқи кўриниши ҳақида ҳам тасаввур ҳосил қиласиз. Илк бор овозим ҳақида актриса Ойдин Норбоева фикр билдирган эди. У киши: «Афзал, сенга ҳеч қим айтганим, чиройли овозинг бор деб?» - сўраганида, «Йўқ» дегандим, бу энди 1970-йиллардаги гап. Кейинчалик дубляжда қатнашиб овоз ҳам шаклланди... Лекин ҳали айтганиндай, гап овозда эмас.

Мен театр актёриман, театрни жуда севаман. Менга мураккаб характерли роллар ёқади. Яратётган қаҳрамонининг фалсафий-маънавий оламига эътибор бераман. Сизга айтсам, ташқи кўринишини тўғайли миллий қаҳрамон ролини ижро этиш насиб бўлавермади. Ҳамиша фарбий миллатга мансуб кишилар ролини ижро этганман. Бу менга жуда қаттиқ таъсир қилган. Ижодимни фақат шу йўналишда бардавом бўлиши сира маъқул келмаган. Миллий қаҳрамон ролини ижро этмай туриб, ўзбек томошабинининг юраги, қалбига кириб бўлмайди. Шунда театр билан хайрлашиб радиого дикторликка ўтиб кетмоқчи ҳам бўлганман. Таниқли режиссёр Бақодир Йулдошев айнаи ўша кунларда 1991 йил менга Навоий ролини топширди. «Афзал қанақа Навоий бўлади?» деган гаплар қулгимга чалиниб қоларди. Лекин мен Навоий образини яратшдан кўра Навоийни инсон сифатида тушунишга интилган-

ХОМИЙЛАР УЧУН МАЪЛУМОТ. Ҳисоб реkvизитларимиз: «Миллий тикланиш» газетаси ҳисоб рақами: 20212000900127285001, Ўзсаноатқурилиш банки, минтакавий бўлим. МФО 00424, ИНН 201133929

ОХИРГИ СЎЗ. Даланинг гапи юрмас, лекин келар

Milliy Tiklanish. Муассис: Миллий тикланиш демократик партияси

Бош муҳаррир: Иброҳим ҒАФУРОВ. ТАХРИР ХАЙЪАТИ: Ўткир ҲОШИМОВ, Муқимжон ҚИРҒИЗБОВ, Ойдин ҲОЖИЕВА, Хуршид ДЎСТМУХАММАД, Гуландом БОҚИЕВА, Дилором МАТКАРИМОВА (Бош муҳаррир ўринбосари)

Газета 00136-рақам билан рўйхатдан ўтган. Буортма: Г - 530. Сотувда нархи эркин. Ҳажми 2 босма табоқ. Саҳифаловчи: Бахтиёр ҚУШОҚОВ. Газета IBM компютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти 20.00

САҲБО. Манавиллимиз Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси - 30-уй. Телефон 144-61-28. «Шарк» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Манавил Тошкент шаҳри, Булок Турон кўчаси, 41-уй. Навбатчи - Музаффар АБДУШУКУРОВ